

ONDŘEJ ŠEBESTA

SANTIAGO DE COMPOSTELA PORTUGALSKOU CESTOU

ONDŘEJ ŠEBESTA

SANTIAGO DE COMPOSTELA
PORTUGALSKOU CESTOU

ONDŘEJ ŠEBESTA

SANTIAGO DE COMPOSTELA
PORTUGALSKOU CESTOU

NAKLADATELSTVÍ
EPOCHA

Poděkování

Chtěl bych poděkovat oběma mým milým kamarádům, že se nechali opět vyhecovat a společně jsme absolvovali toto nádherné dobrodružství už podruhé. Oba si zaslouží můj obdiv. Irenka za to, že do cíle donesla batoh, který byl větší než ona, a Milan za to, že to nevzdal, třebaže stav jeho nohou byl v druhé půlce takový, že já bych to nevydržel. Tím beze zbytku naplnil rčení, které platí nejen pro Camino: „*No pain, no glory!*“

Děkuji jim také za pomoc při vzniku této knížky a za velkorysost jim vlastní, s níž souhlasili s publikováním řady svých krásných fotografií. Milanovi speciálně ještě za úvodní verše.

Copyright © Ondřej Šebesta, 2017

Photos © Milan Hofman, Irena Jezdinská, Ondřej Šebesta, 2017

Cover © Pavel Šebesta, 2017

Czech Edition © Nakladatelství Epoque, 2017

ISBN 978-80-7557-391-9 (pdf)

Camino Portuguese

Milan Hofman

Ta cesta, ať je duchovní,
anebo jen tak – že chce se
mnozí tak naleznou
Camino Portuguese!

Z Lisboa nebo z Oporto
pouť městem, poli, lesem
i to je neopakovatelné
Camino Portuguese!

Poutníci mezi vinicemi,
kde hrozno trhat chce se
báječné, slunečné
Camino Portuguese!

Jeden jde na lehko
někdo ztěžka, dře se,
svůj úděl neseme si na
Camino Portuguese!

Na cestě potkáš děvku
pak povídáš si s knězem
všichni jsou si rovni na
Camino Portuguese!

Kostely z kamene
kamenné zdi tam značí meze
odvěká dřina stvořila tu
Camino Portuguese!

A katedrála v Santiagu
modlitba jak píseň se tu nese
do srdce vyryté, navždy
Camino Portuguese!

Předmluva

Kdyby mi někdo v září 2014 v průběhu prvních dvou etap naší první pouti do Santiaga de Compostela „francouzskou cestou“ řekl, že se na *Camino* vrátím, pokládal bych ho za blázna. Přecházeli jsme tehdy Pyreneje a já se rozhlížel, kam mám vyplivnout své hořící plíce.

O čtyři týdny později, když nám zbývala ujít poslední stovka, říkala moje souputnice Irenka, že je jí líto, že se naše putování chýlí ke konci, ale já se stále jen těšil na dosažení cíle.

Teprve, když jsme se s kamarádem Milanem vraceli od majáku ve Finisteře zpět do městečka k autobusu, došlo mi, že skončilo něco, co se jen těžko popisuje, a začalo mi být smutno. Šli jsme s kopce dolů celí zamlklí a v tom proti nám dvě mladé Němky, které jsme několikrát potkali cestou. Objali jsme se, popřáli si naposledy *Buen Camino* a v tom okamžiku už jsem věděl, že se sem jednou vrátím.

Pro naše druhé putování jsme si zvolili takzvanou „portugalskou cestu“, která měří 235 km. A pokud nám budou síly a čas stačit, rádi bychom si jako bonus přidali ještě stosedmikilometrový úsek ze Santiaga ke kostelu v Muxíi, který leží v úchvatné poloze přímo na mořských útesech.

Tohle vyprávění je o tom, jestli se dá vstoupit do téže řeky vícekrát. Protože nejsme zdaleka sami, kdo jde podruhé či potřetí, tak na tom asi něco bude.

(Pout' je cesta do hlubin vlastní duše)

Sestava

Jen dva spolužáky si pamatuji ze dne, kdy jsme v té neuvěřitelné atmosféře jara 1968 dělali přijímací zkoušky na střední školu. Ke své hanbě musím přiznat, že své budoucí ženy jsem si tehdy ani nevšiml. Pamatuji si Fánu – žižkovského patriota, sběratele odznaků, fotbalového nadšence, znalce dějepisu i zeměpisu a českého vlastence. A pak Milana, mého dnešního souputníka. Právě jsme se s Fánou seznamovali a já se zmínil, že hraju na kytaru. Z lavice za námi se ozvalo: „Nekecej!“ Otočil jsem se a tam seděl nápadně hezký blondák v jelenicovém saku. Kdyby mělo třásně, tak bylo ve stylu Old Shatterhanda. Nadšeně jsme se dali do řeči a nějak nám to zůstalo. Uběhlo 48 let a my spolu stojíme už podruhé na startu pouti. A vedle nás drobná Irenka se stejně obrovským báglem na zádech. Manželka jiného Franty, který není příznivcem dálkových pochodů, ale už si zvykl, že ona ano. A tak ho občas opouští a s partou turistů se vypraví tu do Dolomit, tu do jiné části Alp. Tahle portugalská cesta ji asi bude dost nudit, protože hory tentokrát nebudou. Ale já jsem moc rád, že je s námi, protože nám snižuje věkový průměr a naše parta je genderově pestrá, což by se jistě zamlouvalo nějaké naprosto zbytečné eurokomisařce. Nám se to zamlouvá také, musíme se chovat slušně, nemluvit jako na vojně a až nám bude ouvej, tak to před ženou přece nedáme znát, ne? Oblíbená trojice je opět pohromadě a můžeme vyrazit.

ČÁST PRVNÍ

■ DEN 00 – PROLOG

12. 9. 2016

Praha – Porto; 0 km

Věřím na náhody a ta dnešní se jmenuje Věra, půvabná kolegyně z práce. V osmdesátých letech jsme se vídali na stejné chodbě den co den. A teď ji vidím v našem gejtů C2 a padá mi čelist. Letí také do Porta, také jdou s kamarádkou do Santiaga, ale dávají přednost trase podél moře, která je delší. To je neuvěřitelné!

Určitě se zítra ráno potkáme v katedrále.

Letadlo samozřejmě neodstartovalo načas. To není v současné době žádná výjimka. Nebe nad Evropou je prý přeplněné. Pod dojmem amerických filmů sleduji cestující v kabině. Dívám se, který z nich má ruku v kapse, protože by v ní mohl držet detonátor. Samozřejmě vyrobený z plastu na 3D tiskárně, aby ho žádný bezpečnostní rám neodhalil. Dalším znamením by určitě byl těkavý pohled, nadměrné pocení a nesrozumitelné mumlání v arabštině. Mhouřím oči jako lišák z FBI. Ve snu se nade mě naklání stewardka a ptá se, co si dám. Při pohledu do jejího přeplňovaného výstřihu mě napadlo, že bych si mohl objednat dvě sklenice mléka.

Skutečnost je jiná, žádné jídlo ani pití vám v letadle zdarma nedají, a když si ho chcete koupit, tak už je vyprodané, protože začaly odpředu a vy sedíte vzadu.

Možná bude příště na dveřích od záchodu kasička na mince.

Když už jsem v tom přemýšlení o cestování, říkám si, jak je to dnes snadné. Kdysi jsme již na podzim sháněli známosti ve Státní bance, abychom mohli získat devizový příslib a na jeho základě požádat o výjezdní doložku k cestovnímu pasu. Pak následovala anabáze po ambasádách za účelem získání příslušných vstupních víz a nakonec při návštěvě několika zemí, soustava obálek s nejrůznějšími bankovkami a mincemi. Dnes se to všechno zredukovalo pouze na to mít čas a peníze. Víza prakticky do celého civilizovaného světa nepotřebujeme a v témže teritoriu nám stačí více méně dvě měny. Ve zbytku Světa je to trochu dobrodružnější, protože tam vládnou ještě ti duševní giganti, kterých jsme se naštěstí zbavili.

A vlastně jsem sám sebe právě usvědčil z anachronismu, když píšu o dvou měnách, to je přeci hloupost, když máte plastovou kartičku, tak na vás příslušné bankovky vyplázne kdejaký výklenek ve zdi.

Právě to, že se můžeme rozhodovat „na poslední chvíli“, může někdy způsobit nedostatečnou přípravu expedice. Můj oblíbený žák Ondřej Mach žil dlouho v domněni, že je to nějaká moc hezká turistická destinace, snad nádherný ostrov, když všichni tak často jezdí na tu „Poslední chvíli“.

I naše příprava byla podstatně volnější než při první pouti. Jsme přeci už zkušeni poutníci! Letenky obstarala Irenka už v březnu. Skvělá zpráva je, že letíme z Prahy přímo do Porta. To je velká výhoda oproti výchozímu bodu „francouzské cesty“. Dostat se na její start do Saint-Jean-Pied-de-Port ve francouzských Pyrenejích není zdaleka tak snadné. Má to samozřejmě pozitivní vliv na cenu letenky i na rychlost přesunu.

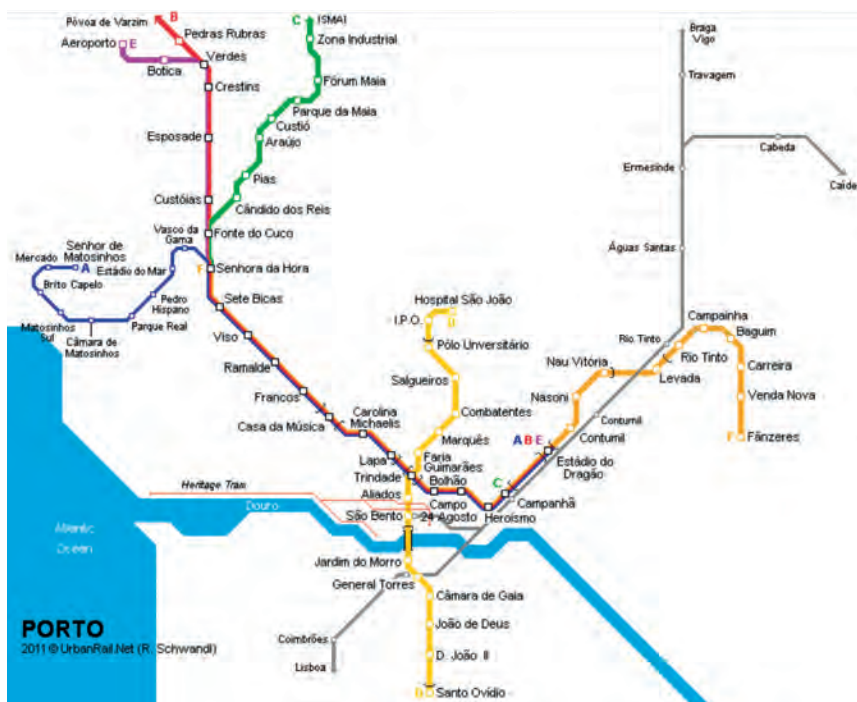
Balíme podle seznamu, který jsme si, my pořádkumilovní, uložili v počítači pod heslem „Co vzít si s sebou na Camino“. To mě naučila maminka, měla na to systém. Ona měla totiž na všechno systém. Asi ji to naučili ve skautu a je to strašně jednoduché: začít odshora! Představte si namalovanou lidskou postavu. Nahoře jsou vlasy, takže: šampon, opalovací krém, brýle dioptrické a proti slunci, kapky na oči, kapesníky, kartáček a pasta na zuby, a tak dál až dolů k náplastem na bolavé nohy.

Budu důvěřovat sám sobě, že jsem po návratu z minulé pouti na konec tehdejšího seznamu připsal to, co nám cestou nejvíc chybělo a škrtl všechno, co jsme vyhodili, anebo si poslali poštou do cíle. Vždyť jde o každý

gram! Nevěřte tomu, že je možné si v horách či vesničkách všechno dokoupit. Ve větších městech samozřejmě ano, ale těch zase tolik nepotkáme.

Máme pochopitelně cestovní pojištění, očkování není třeba, nejedeme do Afriky, máme u svého operátora sjednaný internetový balíček dat do zahraničí, protože wifi nemusí být všude a my podáváme večer zprávy svým osiřelým polovičkám. Přes den je vypnuto, pouze v krajní nouzi může mobil sloužit jako navigace, kdybychom sešli z cesty pravé. A také může pomoci při hledání noclehu. Ale jinak jsme si komunikaci zakázali, protože to by pak pouť postrádala svůj smysl.

Letadlo přistává po třech hodinách v Portu, kde máme zamluvený pokoj. Je to jediná rezervace ubytování, všechny ostatní noci jsme nechali volné, protože nikdy nemůžeme přesně vědět, kam ten den dojdeme. Může

se zhoršit počasí, nebo přijít jiná nesnáž. První a poslední noc doporučuje deset z devíti cestovatelů mít především při zpáteční cestě rezervovanou v tom stejném městě, odkud odlétáte. Jednou ve Francii jsme toto zlaté pravidlo porušili, vypukla stávka odborářů – mám pocit, že oni nic jiného ani nedělají – a měli jsme velký problém stihnout odlet.

Už z domova jsem díky internetu věděl, že si máme na letišti koupit jízdenky na metro typu Z4, nemohl jsem ale tušit, že ze 4 automatů budou dva mimo provoz, takže si vystojíme pořádnou frontu. Navíc ty stroje nepatří k nejšikovnějším – nešlo koupit všechny tři lístky najednou. Museli jsme každý namačkat zvlášť a také extra zaplatit. Mezi oběma zelenými bednami stála poradkyně v uniformě, která uměla dobře anglicky. Napadlo mě, že by to možná šlo rychleji, kdyby ty jízdenky po 2,45 € jednoduše prodávala, jako za starých dob. To, co tady nazývají metrem, je spíš rychlodráha, a ještě bych škrtl tu první půlku slova. Vagony jsou úzké, takže když se tam všichni nacpou s bagáží, nelze projít. Ani tady nikoho nenapadlo, že by mohl mít vagon fialové linky E jedoucí na letiště, oddíl pro kufry a bágly. Vystupujeme na stanici Trindade a za pár minut chůze jsme ve slušném hotýlku Porto Rico. Okamžitě jdeme zase ven a hledáme něco k snědku. Na to, že je pondělí večer (Němci říkají: Montag Ruhetag), je všude narváno. Nakonec si sedáme ke stolečku venku na moc roztomilém náměstíčku se starými domy a teprve když už má Irenka sklenici vína a my dva pivo, zjišťujeme, že jsme na večeři u Turka. Nevadí, krojovaná portugalská jídla ještě ochutnáme. Hlad je nejlepší kuchař, zbaštíme gyros a šup na kutě – doma je o hodinu víc a nám se klíží oči.

■ DEN 01

13. 9. 2016

Porto – Vilarinho; 25,8 km

V noci mě vzbudil prudký déšť jako v tropech, který se sníženou intenzitou vydržel až do rána. Podle předpovědi v *telefénu*, jak to vyslovoval komisař Clouseau, by měl kolem osmé ustat. Stalo se a hned máme lepší náladu. Snídáme přímo v hotelu a pak se vydáváme půvabnými uličkami směrem ke katedrále. Domy mají balkony s nádherným kovaným zábradlím, každý jiné. Některé fasády jsou zdobeny malovanými keramickými kachlíky zvanými „azulejos“.

Zpravidla jsou modré a kromě ornamentů jsou z nich někdy sestaveny celé obrazy. Než dorazíme ke katedrále, fotíme panoramata.

Most přes řeku Douro, který postavil sám pan Eiffel, si necháme, až se do Porta vrátíme, protože bychom fotili proti slunci. Katedrála otvírá v 9:00 a my investujeme 2 € do krásného *credencialu*. To je průkaz poutníka, který si necháme cestou razítkovat, abychom měli důkaz, že jsme trasu skutečně prošli, a v cíli získali Compostelu čili osvědčení o absolvování pouti. První razítko katedrály už tam bylo, tak jsme jen připsali datum.

Jinými uličkami jsme se vrátili do hotelu, popadli bágly a mazali na metro. Tentokrát jsme použili

zelenou trasu C a jeli do stanice Custio. Tady se metro potkává s trasou pochodu a my jsme se chtěli vyhnout klopýtání městem mezi lidmi.

Povedlo se, je jedenáct hodin a my konečně vyrážíme! Číňané říkají, že se každá velká cesta začíná prvním krokem. Něco na tom je. Minule jsme nadávali, že první etapa „francouzské cesty“ má strašné převýšení. To nám tentokrát problém nečiní, zato nás šťve, že šlapeme stále po ulicích a silnicích, tedy tvrdém povrchu. Sluníčko svítí, ale je trochu větrík a vzduch je svěží.

Jdeme samými předměstími, kde je znát, že dobře už bylo. Fotím hřbitov, je trochu jiný než ty naše. Pokračujeme standardní rychlostí 4 km/h. Na oběd zastavujeme u restaurace, která také prodává „take away“. Irenka má polévku, já housku se dvěma malými klobáskami, Milan neobědvá, dožene to večer.

Sluníčko pálí, beru si čepici a kilometry neubývají. Víme, že je ve Vila-rinhu, kam chceme dnes dojít, tuze málo ubytovacích kapacit, a tak Irenka volá a snaží se rezervovat nocleh. Zkouší to anglicky i francouzsky, ale v penzionu hovoří jen portugalsky. Mají prý jen dvě postele. Říkám, že bych vzal za vděk i podlahou, tak snad nám to do pěti podrží. Do Vila-rinha stále ještě zbývá asi 10 km. Poslední kilometry už opravdu bolí, ale naštěstí přichází úsek mimo silnici. Jdeme voňavým eukalyptovým lesem a konečně vcházíme do města. Začal slejvák, krčíme se pod markýzou nějakého bufetu. Je za deset pět a my máme hrůzu, že rezervace propadne. Báli jsme se zbytečně, nikdy žádná nebyla, ztratila se v překladu. Nicméně paní je to trochu hloupé, chvíli telefonuje a vyčaruje dům svých přátel. Máme ho celý pro sebe za 10 € na osobu a každý má svůj pokoj!

Na večeri jdeme do místního *café*, kde mají poutnické menu za 6 €. Obsluhují dva prachstaří manželé a jsou tak rychlí, že kdyby pracovali v ZOO, tak by jim frnkly želvy, jestli znáte ten vtíp.

Mají tam wifi, takže komunikujeme s domovem.

Jdeme brzo spát – máme toho dost!

Zítřka nás čeká dalších dvacet a stále ještě nejsme pořádně rozchození!

■ DEN 02

14. 9. 2016

Vilarinho – Pedra Furada; 20 km

V noci byla docela zima, ale neprší, přes den má být polojasno. Stále si nemohu zvyknout, že je o hodinu méně než u nás, a budím se zbytečně brzo. Funguji jako budík, protože jdu do koupelny první, po mě Irenka, která se sice pohybuje, ale probuzená není. Poslední jde do sprchy Milan. Když vyleze, už máme sbaleno, většinou odcházíme na snídani a on přijde za námi. Dnes bude asi „krojsant“, jak to vyslovuje můj kamarád Pepa. Rozhodli jsme se oproti průvodci i aplikaci ve founu pro dvacetikilometrovou etapu, protože navrhovaných 27 nám přišlo pro druhý den stále moc. Irenka včera volala do Pedra Furada a rezervovala nocleh. Tentokrát tam uměli anglicky, tak to snad nebude apríl.

Croissant nebyl, byla houska se sýrem a šunkou. Vyrážíme, po ránu jde pára od pusy, ale sluníčko svítí. Trasa vede bohužel zase po silnici a tak jdeme chvíli po úzkém chodníčku, pak zase vlevo po silnici bez chodníčku a kolem sviští auta. Jezdí rychle. Není to příjemné, ale nic s tím neuděláme. Zlatá „francouzská cesta“, která nevede po silnicích, ale polními a lesními cestami! Zase tu ale nejsou v prvních dnech Pyreneje. Krásné, ale zatraceně vysoké hory.

Opouštíme silnici a pokračujeme eukalyptovým lesem, ponejvíce však vede cesta mezi kukuřičnými lány.

Fotíme si kamenný most, ale i jeho okolí je strašně fotogenické. Z řeky stoupají páry a ve vodě se odráží okolí. Zdravíme se se třemi portugalskými poutníky. Chtějí vyfotit na mostě. Dvě sympatické dívky a s nimi kluk.

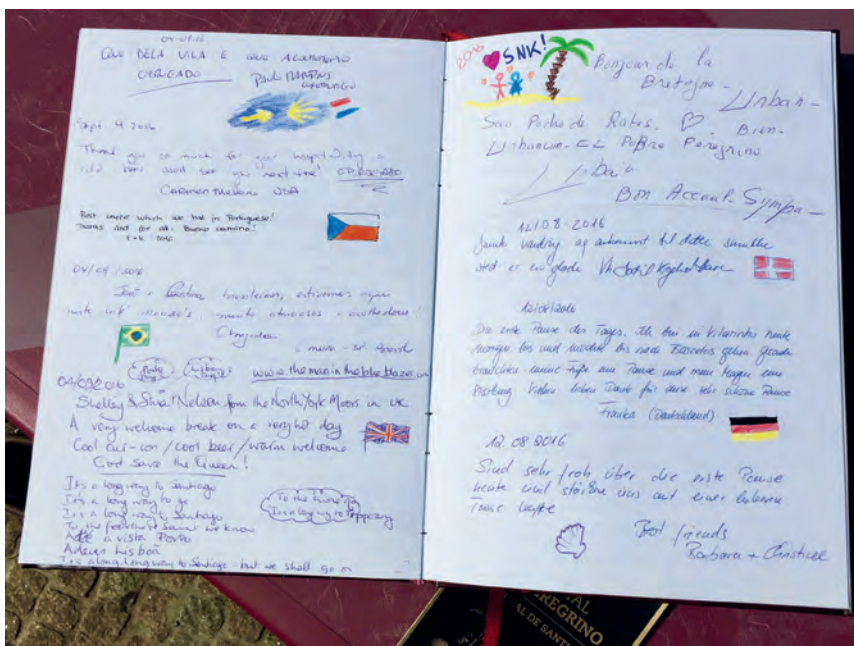
Podél silnic i dlážděných cest vedou kilometry kamenných zdí. Kdo je stavěl a proč? Možná mají zadržovat zeminu proti sesuvům. Často je za nimi zemina o hodně výš než silnice.

Potkáváme pestrou směsici poutníků. Různorodost je krásně vidět v návštěvní knize jedné restaurace. K dispozici jsou pastelky, takže každý druhý namaluje vlajku. K našemu smutku nacházíme nejméně dva zápisy Čechů, kteří ji namalovali obráceně. Asi zrovna chyběli ve škole!

Potkali jsme 4 Nory, pár Němek a zbytek jsou hlavně Britové a Amíci.

V té restauraci jsem také dostal pěkné razítko se Svatojakubskou mušlí, a když jsem vyšel ven, Milan chtěl hned vědět, jakou ta paní má mušličku – samozřejmě na razítku!

Po obědě v Rates se nám špatně vstává a špatně jde. Postupně se to zlepšuje, ale je jasné, že rozhodnutí ujít maximálně 20 km bylo správné. Před čtvrtou hodinou jsme v Pedra Furada a ta rezervace platí! Pěkný pokojík se sprchou, tak hurá do ní. Zapínám poutnickou pračku a za chvíli už větším v zahradě na obecní sušák vyprané triko, ponožky a spodáry. Pokud laskavý čtenář neví, co ta poutnická pračka je, tak mu to prozradím. Prádlo hodíte do sprcháče na podlahu a zatímco umýváte hlavu a tělo, stéká šampon či sprchový gel dolů na prádlo, po kterém zároveň „tančíte“. Po ukončení hygieny stačí vyždímat a je vypráno.

Večere přímo v našem penzionu byla skvostná. Nač jídelní lístek? Stačí říct, že Irenka chce rybu, Milan jehněčí a já hovězí. Paní nám to přinesla a k tomu víno verde locale čili místní bílé mírně jiskřivé. Nemělo to chybu. Co víc si přát? Aby ani zítra nelilo a tělo tolik nebolelo.

